

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยและสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 และ 2) เปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่งในการทำงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิภาวะทางอารมณ์และจิตใจ ความสำเร็จในชีวิตการทำงาน การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ด้อยโอกาส ความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม และขนาดของสถานศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 มีความแตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่งในการทำงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิภาวะทางอารมณ์และจิตใจ ความสำเร็จในชีวิตการทำงาน การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ด้อยโอกาส ความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม และขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ปีการศึกษา 2551 รวมทั้งสิ้น 2,396 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 243 คน และครู จำนวน 2,153 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สูตรการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ยามาเน่ (Yamane) ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และให้มีความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 344 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 138 คน และครูจำนวน 206 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ แบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) เกี่ยวกับการบริหาร ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ครอบคลุมขอบข่ายการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบมาตรา ส่วนประมาณค่า (numerical rating scale) 5 ระดับ จำนวน 58 ข้อ

การหาคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้วิจัยได้เสนอกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณา แล้วปรับปรุงตามคำแนะนำ หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.99

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยนำแบบสอบถามให้กับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแสดงความ คิดเห็นด้วยตนเอง รวมแจกแบบสอบถามไปทั้งหมด 344 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนและ มีความสมบูรณ์ จำนวน 344 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และตรวจสอบการให้คะแนนแบบสอบถามทั้งหมดแล้วนำมาวิเคราะห์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ของกลุ่มตัวอย่างด้วยค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) วิเคราะห์การบริหารตาม หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ด้วยค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) วิเคราะห์ทดสอบ ความแตกต่างค่าเฉลี่ยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามเพศ และตำแหน่ง โดยใช้การทดสอบที (t-test independent) และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา จำแนกตาม อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิปวาระทางอารมณ์ และจิตใจ ความสำเร็จในชีวิตการทำงาน การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ด้อยโอกาส ความเชื่อใน เรื่องกฎแห่งกรรม และขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทาง เดียว (one-way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตาม สมมติฐานการวิจัย จึงนำมาทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's method)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามความมุ่งหมายของการวิจัย ปรากฏผลโดยสรุป ดังนี้

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3

ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวม การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงสุดลงมา ได้แก่ หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า และหลักความโปร่งใส ตามลำดับ โดยมีผลสรุปแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 หลักนิติธรรม พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกรายการ โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงจากสูงสุดลงมาสามอันดับ ได้แก่ การชี้แจง แนะนำแนวทางการปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ให้นักลากรมีความเข้าใจตรงกัน การสนับสนุนและส่งเสริมยกย่องบุคลากรที่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียนอย่างเสมอภาคกัน และการพิจารณาสั่งการมอบหมายงานด้วยความ เป็นธรรม ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ารายการอื่น ได้แก่ มีการกำกับ ดูแล และส่งเสริมให้บุคลากรประพฤติปฏิบัติตนตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด

1.2 หลักคุณธรรม พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกรายการ โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงจากสูงสุดลงมาสามอันดับ ได้แก่ มีความซื่อสัตย์ จริงใจต่อผู้ได้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงานด้วยความสุภาพ อ่อนโยนและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ผู้บริหารเป็นผู้มีอิทธิพลที่ดี มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้ร่วมงานด้วยความจริงใจ และผู้บริหารส่งเสริมและยกย่องบุคลากรที่ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ของสังคม ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ารายการอื่น ได้แก่ ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของบุคลากร และผู้ร่วมงานด้วยความเป็นธรรมและมีใจเป็นกลาง

1.3 หลักความโปร่งใส พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกรายการ โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงจากสูงสุดลงมาสามอันดับ ได้แก่ มีการใช้จ่ายเงินของสถานศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงาน /

โครงการ และเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา มีการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของสถานศึกษาตามวัตถุประสงค์ของงาน / โครงการ เพื่อเกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษา และมีกระบวนการพิจารณาความคิดความชอบประจำปีเป็นไปอย่างเปิดเผย ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ารายการอื่น ได้แก่ มีการเผยแพร่ สื่อสาร และทำความเข้าใจในวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของหน่วยงานให้แก่ บุคลากรในหน่วยงาน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.4 หลักการมีส่วนร่วม พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกรายการ โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงจากสูงสุดลงมาสามอันดับ ได้แก่ มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดทำแผนงานโครงการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน และมีการจัดโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ารายการอื่น ได้แก่ เปิดโอกาสและส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

1.5 หลักความรับผิดชอบ พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกรายการ โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงจากสูงสุดลงมาสามอันดับ ได้แก่ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ครบถ้วนเป็นไปตามภารกิจทั้ง 4 งาน มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ โดยไม่ทอดทิ้งหรือละทิ้งงาน และมอบหมายภารกิจของงานให้บุคลากรได้ปฏิบัติอย่างชัดเจน ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ารายการอื่น ได้แก่ มีการนิเทศ กำกับ ติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบอย่างสม่ำเสมอ

1.6 หลักความคุ้มค่า พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกรายการ โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงจากสูงสุดลงมาสามอันดับ ได้แก่ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดบรรยากาศห้องเรียน อาคารเรียน และบริเวณโรงเรียนให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ส่งเสริมและให้พัฒนาบุคลากรให้สามารถพัฒนาตนเองและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง และมีการแรงจูงใจให้บุคลากร ครู นักเรียน และชุมชนร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติในสถานศึกษา ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ารายการอื่น ได้แก่ มีการวางแผนและสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุและอุปกรณ์ของบุคลากร เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

2. การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3

ผลการเปรียบเทียบ พบว่า

2.1 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามเพศ โดยรวม พบว่า เพศชายมีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และเพศหญิงมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นกัน เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยรวม ผลการเปรียบเทียบ พบว่า เพศชายและหญิงมีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบแยกรายด้าน พบว่า เพศชายและหญิงมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทุกด้าน

2.2 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และครุมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นกัน เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยรวม ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครุมีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบแยกรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครุมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทุกด้าน

2.3 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามอายุ โดยรวม พบว่า ผู้ที่มีอายุต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ที่มีอายุต่างกัน มีความเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทุกด้าน

2.4 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวม พบว่า ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในหลักนิติธรรมและหลักคุณธรรม ส่วนในหลักการมีส่วนร่วม ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในหลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.5 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวม พบว่า ผู้ที่มี

ของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในทุกด้าน ผู้ที่มีความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรมต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.10 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวม พบว่า สถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และหลักความคุ้มค่า สถานศึกษาขนาดต่างกันมีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในหลักนิติธรรม และหลักความรับผิดชอบ สถานศึกษาขนาดต่างกันมีการบริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนหลักการมีส่วนร่วม สถานศึกษาขนาดต่างกันมีการบริหารไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ผู้วิจัยมุ่งอภิปรายในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาเป็นหน่วยงานทางราชการที่มีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินงานตามขั้นตอน ให้ถูกต้องเป็นที่ยอมรับ ไม่สามารถบริหารจัดการตามอำนาจของผู้บริหารหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง นอกจากนี้ยังต้องสร้างใจต่อสังคม ทั้งการบริหารจัดการ การพัฒนาการจัดการศึกษา ตลอดจนการใช้งบประมาณทั้งส่วนของราชการ และจากการระดมทรัพยากรจากชุมชน บริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงให้ประชาชนสามารถตรวจสอบ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการจัดการศึกษาของบุตรหลาน จึงทำให้สถานศึกษามีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็น นำหลักการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลไปปรับใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีระบบของการพัฒนาระบบราชการกระทรวงศึกษาธิการ ที่ต้องการให้การบริหารงานราชการและการบริหารการศึกษาตามหลักการบริหารจัดการที่ดี ต้องเป็นการบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดความคุ้มค่า เขียวชนและชุมชนได้รับความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน รวมถึงการจัดการศึกษานั้นต้องยึดถือผู้เรียน

เป็นสำคัญ โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนเป็นคนดี มีความรู้และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การปฏิบัติงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จึงให้ความสำคัญที่จะบริหารจัดการและดำเนินงานอย่างซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และเปิดโอกาสรับฟังความคิดเห็นและชี้แจงให้ประชาชนได้รับรู้และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกจากนี้สถานศึกษาได้มีฐานะเป็นนิติบุคคล ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ด้วยความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาทุกแห่งทำให้ต้องพัฒนากระบวนการบริหารโดยนำหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ หลักการบริหารคุณภาพ ซึ่งมีหลักการบริหารงานที่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการในสถานศึกษา รวมถึงรัฐบาลก็ได้ประกาศวาระแห่งชาติด้านจริยธรรม และการป้องกันการทุจริต และประพฤตินิยม เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจ ศรัทธาและไว้วางใจในการบริหารราชการของหน่วยงานภาคราชการ กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานก็ได้ผลักดันนโยบายคุณธรรมนำความรู้สู่สถานศึกษา และสร้างความตระหนักในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดให้สถานศึกษาจัดทำแผนการปฏิบัติงาน แผนการใช้จ่ายงบประมาณที่ชัดเจน จัดวางระบบควบคุมภายในและมีการกำกับ ติดตาม ประเมินและตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุวรรณ ทองคำ (2545, บทคัดย่อ) จากการวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมาก และจำรูญ บุรณกุล, และคนอื่น ๆ (2547, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ทรรศนะของข้าราชการครูเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร พบว่า การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นกัน และสอดคล้องกับรัชวิญ ภาคภูมิ (2547, บทคัดย่อ) จากผลการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ เกียรติศักดิ์ ศรีสมพงษ์ (2548, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี พบว่าสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และชนันชัย รัตนไทรแก้ว (2548, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การประเมินการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า โรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ มีการบริหารตามหลักธรร

มาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก รวมถึงภาวิณี ชินคำ (2548, บทคัดย่อ) ได้สรุปผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ว่าผู้บริหาร และครูโรงเรียนมัธยมโดยรวมมีปัญหาในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน และวัชรพงษ์ ตลอดพงษ์ (2548, บทคัดย่อ) ได้ ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเชียงใหม่ พบว่า ในภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีระดับการปฏิบัติการ บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากในทุกด้าน

2. จากผลการวิจัยที่พบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ใน หลักคุณธรรม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับแรก รายการที่มีค่าเฉลี่ย สูงที่สุด ได้แก่ การชี้แจง แนะนำแนวทางการปฏิบัติคนให้ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับให้ บุคลากรมีความเข้าใจตรงกัน ร่องลงมา ได้แก่ การสนับสนุนและส่งเสริมยกย่องบุคลากรที่ปฏิบัติ ตามกฎ ระเบียบของโรงเรียนอย่างเสมอภาคกัน อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ได้รับการพัฒนาในเรื่องคุณธรรมมากขึ้นและมี คุณธรรมอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ เป็นที่ยอมรับของผู้บริหารและครูผู้สอน ซึ่งจะเห็นได้จาก กระบวนการในการพัฒนาบุคลากรเข้าสู่ตำแหน่งสายงานผู้บริหารสถานศึกษา ต้องผ่านกระบวนการ ฝึกอบรมเข้มทั้งในเรื่องความรู้ ทักษะกระบวนการบริหารงานในสถานศึกษา พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม มีการจัดค่ายธรรมะของผู้บริหารเป็นประจำ อีกทั้งในการประชุมผู้บริหารจะมีการ สอดแทรกคุณธรรมเสมอ อีกทั้งรัฐบาลก็ได้ประกาศวาระแห่งชาติด้านจริยธรรม และการป้องกันการ ททุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจ ศรัทธาและไว้วางใจในการบริหาร ราชการของหน่วยงานภาครัฐ จึงมีการปรับให้ภาคราชการทำงานด้วยความตระหนักใน คุณธรรมจริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต ทำงานด้วยความสุจริตโปร่งใส ประหยัด ใช้หลักความรู้ หลักเหตุผล เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมีจิตสำนึกในการทำงานเพื่อประโยชน์ของ ประชาชน ซึ่งสถานศึกษาโดยการนำของผู้บริหารต้องนำมาปฏิบัติให้เกิดผลในทางปฏิบัติ จึง ส่งผลให้ระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในหลักคุณธรรมอยู่ใน ระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสถาบันพระปกเกล้า (2546, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาพัฒนาดัชนีวัดผลการพัฒนาระบบการบริหาร จัดการที่ดี” เพื่อกำหนดกรอบการติดตามประเมินผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดีตามยุทธ ศาสตร์และภาคประชาวิรูในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และการบริหารจัดการที่ดี แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ในภาคราชการและภาคประชาชน เพื่อพัฒนาดัชนีชี้วัดการสร้างระบบการบริหาร จัดการที่ดี เพื่อวางแนวทางในการจัดเก็บข้อมูลที่จำเป็นต่อการจัดทำดัชนีชี้วัดการสร้างระบบ การบริหารจัดการที่ดี ทั้งในส่วนของข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิ ผลการศึกษาพบว่า หลัก นิติธรรมและหลักคุณธรรมมีคะแนนอยู่ในระดับ 0.81 ซึ่งนับว่ามากที่สุด และภาวิณี ชินคำ

(2548, บทคัดย่อ) ได้สรุปผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ว่าผู้บริหาร และครูโรงเรียนมัธยมโดยรวมมีปัญหาในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน รวมถึงนิคมสมจิตร (2548, บทคัดย่อ) ได้สรุปผลการวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาดุรธานี เขต 4 พบว่าการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 6 หลัก และในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านหลักคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับแรก และสมบัติ โฆษิตวานิช (2544, หน้า 43-47) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการพลเรือนสามัญ ตามระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีพ.ศ. 2542 พบว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกหลัก ยกเว้นในหลักคุณธรรมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3. จากผลการวิจัยที่พบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในหลักความรับผิดชอบ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับสอง รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ครบถ้วนเป็นไปตามภารกิจทั้ง 4 งาน รองลงมา ได้แก่ มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ โดยไม่ทอดทิ้งหรือละทิ้งงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โดยภาพรวมของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จะมีปัญหาการขาดแคลนครู สถานศึกษาบางแห่งมีครูไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงตามวิชาเอกที่เรียนมา ประกอบกับภาระงานของครูในสถานศึกษามีมากกว่า การสอนตามปกติในชั้นเรียน ครูผู้สอนต้องร่วมปฏิบัติงานอย่างหลากหลายในสถานศึกษา ทั้งยังต้องรับภาระงานฝากรวมจากส่วนราชการอื่นที่เข้ามาเป็นจำนวนมาก สิ่งเหล่านี้สะท้อนภาพการบริหารจัดการของผู้บริหารบนความขาดแคลน ทำให้ผู้บริหารและครูเห็นว่าภาระอันมากมายนี้เป็นสิ่งที่สถานศึกษาต้องรับผิดชอบดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมาย โดยมีภารกิจงานในขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 งานเป็นหลัก สอดคล้องกับผลการวิจัยของบุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี (2544, หน้า 68-69) เรื่อง ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล (Indicators of good governance) พบว่า กลไกในการสร้างธรรมาภิบาลให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนนั้น ควรมีลักษณะคือ สังคมต้องสร้างกลไกความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ และกรมการปกครอง (2545, บทคัดย่อ) ได้ประเมินองค์การบริหารส่วนตำบลข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้เกณฑ์ในการประเมิน 6 หลักเกณฑ์ ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลได้ลาหลัง หรือพัฒนาก้าวหน้า คือ หลักการบริหารจัดการที่ดีหรือธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน หลักความรับผิดชอบต่อ หลักความคุ้มค่า นอกจากนี้รัชนา ศานติยานนท์, และคนอื่นๆ (2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย ได้ข้อสรุปในภาพรวมว่า การบริหารจัดการที่ดี ที่เป็น

แนวปฏิบัติ และเป็นที่ยอมรับในหมู่ผู้เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษาในปัจจุบัน จะเน้นความมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล โดยส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน

4. จากผลการวิจัยที่พบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในหลักการมีส่วนร่วม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับสาม รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชน รองลงมา ได้แก่ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดทำแผนงานโครงการต่างๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน อาจเนื่องมาจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 เพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษา นำหลักการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น และความมีเอกภาพเชิงนโยบายแต่หลากหลายในการปฏิบัติมาใช้เป็นหลักการสำคัญในการจัดโครงสร้างและบริหารจัดการ มีการบริหารและดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการ และที่สำคัญปัจจุบันโรงเรียนได้บริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และสถานศึกษาผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการบริหารสู่โรงเรียนให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการคิด การกำหนดแนวทางและการดำเนินงานของโรงเรียน โดยมีหลักการสำคัญที่จะต้องมุ่งเน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา รวมถึงการตรวจสอบและการถ่วงดุล เพื่อให้สถานศึกษาบริหารจัดการได้อย่างอิสระ สอดคล้องกับผลการวิจัยของบุษบง ชัยเจริญวัฒน์, และบุญมี ลี (2544, หน้า 68-69) เรื่อง ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล พบว่า กลไกในการสร้างธรรมาภิบาลให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนนั้น ควรมีลักษณะคือ สังคมต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ทันการณ์ และครบสมบูรณ์ สังคมต้องมีความโปร่งใส สังคมต้องสร้างกลไกความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ สังคมต้องมีสื่อที่เป็นอิสระ และสังคมต้องสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน และริชชา ศานติยานนท์, และคนอื่นๆ (2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย ข้อสรุปในภาพรวมว่า การบริหารจัดการที่ดีที่เป็นแนวปฏิบัติ และเป็นที่ยอมรับในหมู่ผู้เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษาในปัจจุบัน จะเน้นความมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล โดยส่งเสริมให้มีความสำคัญกับการมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจและความยุติธรรม นอกจากนี้ชาติชาย นรเศรษฐากรณ์ (2545, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ธรรมาภิบาลในความหมายของภาครัฐ เอกชน และประชาชน ในกรณีโรงไฟฟ้าพลังความร้อนถ่านหิน “หินกรูด” พบว่า ภาคประชาชนเห็นว่าประชาชนควรได้รับโอกาสการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นขั้นการกำหนดนโยบายการพิจารณา ตลอดจนขั้นตอนการดำเนินการโครงการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของปริญญญา ปีกิ่งเมือง (2546, หน้า 89-97) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัดเพชรบุรี พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน การมีส่วนร่วมตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารด้านการติดต่อสื่อสาร การกำหนดเป้าหมายการควบคุมงานส่งผลต่อ

การมีส่วนร่วมตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ มีแกน (Meegan, 1986, p. 1139 – A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการวางแผน และพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคาทอลิกในรัฐวิสคอนซิน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นคว้าเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเพิ่มขึ้นตอนของการมีส่วนร่วมในการวางแผน และแนวความคิดของบุคลากรเกี่ยวกับคุณภาพของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าการวางแผนและคุณภาพของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กัน องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดเกี่ยวกับการวางแผนคือ หลักสูตร และครูใหญ่ มีผลกระทบเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของโรงเรียนในแง่บวกมากกว่าครูทั่วไป

5. จากผลการวิจัยที่พบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในหลักนิติธรรม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับสี่ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การชี้แจง แนะนำแนวทางการปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับให้บุคลากรมีความเข้าใจตรงกัน รองลงมา ได้แก่ การสนับสนุนและส่งเสริมยกย่องบุคลากรที่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียนอย่างเสมอภาคกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ได้บริหารงานโดยยึดกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ มีการบังคับใช้อย่างเป็นธรรมและมีความเสมอภาค ส่งเสริมให้บุคลากรได้เรียนรู้ ระเบียบ ข้อบังคับและแนวปฏิบัติใหม่ ๆ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการออกแนวปฏิบัติของสถานศึกษาร่วมกันเพื่อให้สอดคล้องกับกฎ ระเบียบและข้อบังคับของราชการ เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง และเมื่อมีการปฏิรูปการศึกษา ปฏิรูประบบราชการ ได้มีการประกาศใช้กฎ ระเบียบที่ส่งผลกระทบต่อบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของสถานศึกษา และผู้บริหารมากขึ้น เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารจัดการทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง จึงเป็นผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องรับรู้ ติดตาม และนำสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาให้ถูกต้อง ปฏิบัติงานโดยยึดกฎ ระเบียบอย่างเคร่งครัดมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของชาติชาย นรเศรษฐากรณ (2545, บทคัดย่อ) เรื่อง ธรรมาภิบาลในความหมายของภาครัฐ เอกชน และประชาชน ในกรณีโรงไฟฟ้าพลังความร้อนถ่านหิน “หินกรูด” พบว่า หลักนิติธรรมคือศูนย์กลางของหลักต่าง ๆ ในการสร้างธรรมาภิบาลในมุมมองของภาครัฐ หลักธรรมาภิบาลที่ภาคเอกชนยึดถือและให้ความสำคัญเป็นพิเศษมากกว่าหลักอื่น ๆ คือ หลักนิติธรรม และหลักความคุ้มค่า และรักษา คานดิยานนท์, และคนอื่น ๆ (2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย พบว่าด้านความเป็นธรรม ประกอบด้วย การใช้ระบบสัญญาจ้างงานกับบุคลากรอย่างเป็นธรรมและชัดเจน การกำหนดช่วงระยะเวลาที่แน่นอนในการประเมิน การสร้างแรงจูงและแรงผลักดันให้บุคลากรทำงานได้เต็มที่ การสามารที่จะร้องทุกข์ต่อกรรมการอุทธรณ์ร้องทุกข์ได้เมื่อไม่ได้รับความเป็นธรรมจากผู้บังคับบัญชา มีระบบการบริหารการเงินและทรัพย์สินที่ชัดเจน เป็นขั้นตอนตรวจสอบได้ นอกจากนี้สถาบันพระปกเกล้า

(2546, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาพัฒนาดัชนีวัดผลการพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ดี” เพื่อกำหนดกรอบการติดตามประเมินผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดีตามยุทธศาสตร์และภาคประชารัฐในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และการบริหารจัดการที่ดี แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ในภาคราชการและภาคประชาชน เพื่อพัฒนาดัชนีชี้วัดการสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดี เพื่อวางแนวทางในการจัดเก็บข้อมูลที่จำเป็นต่อการจัดทำดัชนีชี้วัดการสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดี พบว่า ในภาพรวมหลักนิติธรรมและหลักคุณธรรมมีคะแนนอยู่ในระดับ 0.81 ซึ่งนับว่ามากที่สุด

6. จากผลการวิจัยที่พบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในหลักความคุ้มค่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับห้า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดบรรยากาศห้องเรียน อาคารเรียน และบริเวณโรงเรียนให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ รองลงมา ได้แก่ ส่งเสริมและให้พัฒนาบุคลากรให้สามารถพัฒนาตนเองและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง จากค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับมากแต่มีอันดับอยู่เกือบอันดับท้ายของการบริหารตามหลักความคุ้มค่า นั้น อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษายังไม่ให้ความสำคัญกับการจัดการงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดเท่าที่ควร การใช้งบประมาณบางครั้งไม่สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาและไม่เป็นไปตามแผนการใช้งบประมาณ ผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษายังไม่เป็นที่น่าพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง แม้จะมีการกำหนดให้สถานศึกษามีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินที่มีผู้ทูลเกล้าฯ ให้แก่สถานศึกษา และมีอิสระในการจัดการงบประมาณในส่วนที่ตั้งไว้สำหรับสถานศึกษาที่ได้รับการกำหนดวงเงิน และมีอิสระในการบริหารจัดการเกี่ยวกับพัสดุครุภัณฑ์ในความรับผิดชอบดูแล แต่เรื่องนี้ก็ยังนับว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ขาดประสบการณ์ อาจทำให้ขาดความรัดกุมในการใช้ทรัพย์สินของสถานศึกษา ประกอบกับสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความขาดแคลนในด้านปัจจัยพื้นฐาน จึงยังคงต้องนำงบประมาณที่มีอยู่น้อยที่ควรนำไปบริหารจัดการด้านคุณภาพ กลับต้องนำไปพัฒนาด้านกายภาพ รวมถึงสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ที่ส่วนใหญ่มีความขาดแคลน ไม่มีเงินรายได้ของสถานศึกษา จะมีบ้างก็จากการระดมทรัพยากรจากชุมชนหรือภาคส่วนต่าง ๆ งบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีจึงเป็นการใช้จ่ายในงานประจำที่มักจะไม่เพียงพอ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงไม่สามารถบริหารให้เกิดประสิทธิภาพได้ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของชรินรัตน์ แฉงดี (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพิกาสำมาถ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพิกาสำมาถ์มีปัญหาการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีปัญหามากที่สุดคือ หลักความคุ้มค่า

7. จากผลการวิจัยที่พบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในหลักความโปร่งใส มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับสุดท้าย รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ มีการใช้จ่ายเงินของสถานศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงาน / โครงการ และเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา รองลงมา ได้แก่ มีการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของสถานศึกษาตามวัตถุประสงค์ของงาน / โครงการ เพื่อเกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษา อาจเป็นเพราะว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดวางระบบควบคุมภายในที่เข้มแข็ง มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหารและครู สร้างเครือข่ายผู้ตรวจสอบภายใน และมีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบที่ชัดเจน แต่ค่าเฉลี่ยของการบริหารตามหลักความโปร่งใสถึงแม้จะอยู่ในระดับมากแต่จัดอันดับเป็นอันดับสุดท้าย อาจเนื่องมาจากลักษณะของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก และถึงแม้ว่าจะมีสถานศึกษาขนาดใหญ่อยู่บ้าง แต่โดยภาพรวมของการบริหารจัดการยังขาดการจัดการที่เป็นระบบ และการเปิดโอกาสในการตรวจสอบ ตลอดจนการเผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการขาดแคลนงบประมาณและบุคลากร รวมถึงภาระงานของครูที่มีมากอาจทำให้เกิดการละเลยในรายละเอียดที่สำคัญของการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลและการเข้ามามีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ซึ่งบางครั้งผู้บริหารอาจจะต้องตัดสินใจตามลำพังโดยไม่ได้ปรึกษาคณะครูเพื่อให้ทันต่อเวลา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสถาบันพระปกเกล้า (2546, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาพัฒนาดัชนีวัดผลการพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ดี" เพื่อกำหนดกรอบการติดตามประเมินผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดีตามยุทธศาสตร์และภาคประชารัฐในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และการบริหารจัดการที่ดี แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ในภาคราชการและภาคประชาชน เพื่อพัฒนาดัชนีวัดการสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดี เพื่อวางแนวทางในการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นต่อการจัดทำดัชนีตัวชี้วัดการสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดี พบว่า หลักการบริหารจัดการที่ดีทั้ง 6 หลักมีความเหมาะสม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวมของทั้ง 10 หน่วยงานพบว่าในภาพรวมมีระดับความโปร่งใสต่ำสุด และสอดคล้องกับบุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี (2544, หน้า 68-69) ได้ทำรายงานการวิจัย เรื่อง ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล (Indicators of good governance) พบว่า กลไกในการสร้างธรรมาภิบาลให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนนั้นควรมีลักษณะคือ สังคมต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ทันท่วงที และครบสมบูรณ์ สังคมต้องมีความโปร่งใส สังคมต้องสร้างกลไกความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ และรักษานานติยานันท์, และคนอื่นๆ (2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย โดยรวบรวมความคิดเห็นจากประชาคมมหาวิทยาลัยทุกสายงานและทุกระดับในมหาวิทยาลัยของรัฐ ได้ข้อสรุปในภาพรวมว่า การบริหารจัดการที่ดีที่เป็นแนวปฏิบัติและเป็นที่ยอมรับในหมู่ผู้เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษาในปัจจุบัน จะเน้นความมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล โดยส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน และความโปร่งใส อาทิ การ

ประกาศหลักเกณฑ์การพิจารณาความดีความชอบให้ประชาชนรับทราบ การประกาศตารางเงินเดือนและขั้นเงินเดือนให้ประชาคมรับทราบ กระบวนการในการพิจารณาความดีความชอบเป็นไปอย่างเปิดเผย มีการประกาศให้ประชาคมรับทราบเกี่ยวกับรูปแบบต่างๆ ของการพัฒนาบุคลากร มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการคัดเลือกบุคลากรและประกาศให้ประชาคมรับทราบ นอกจากนี้สมบัติ โขษิควาณิช (2544, หน้า 43-47) ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการพลเรือนสามัญ ตามระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 พบว่า ข้าราชการพลเรือนสามัญสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ปฏิบัติงานเป็นไปตามระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ในระดับกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละหลัก พบว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกหลัก ยกเว้นในหลักคุณธรรมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

8. จากการศึกษาพบว่า เพศ ตำแหน่ง อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ วุฒิภาวะทางอารมณ์และจิตใจ และการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ด้อยโอกาส ที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า การรับรู้เป็นการตีความของสารสนเทศของผู้รับข่าวสาร ซึ่งปกติแล้วบุคคลจะตีความข่าวสารแตกต่างกันออกไปแม้ว่าจะเป็นข่าวหรือเรื่องราวเดียวกันก็ตาม ขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของผู้รับข่าวสาร ซึ่งเพศ ตำแหน่ง อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ วุฒิภาวะทางอารมณ์และจิตใจ และแนวคิดในการช่วยเหลือสังคม สิ่งเหล่านี้ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลให้ประสบการณ์ของบุคคลแตกต่างกันออกไป ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการรับรู้ คือ ลักษณะเฉพาะของบุคคล ได้แก่ ความสนใจ ความใส่ใจ ความตั้งใจ การเห็นคุณค่า เจตคติ ความคาดหวัง ความต้องการ ประสบการณ์เดิมในอดีต และสิ่งแวดล้อมขณะนั้น (สมบัติ โขษิควาณิช, 2544, หน้า 68) ดังนั้นการที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่างกัน โดยผู้บริหารสถานศึกษา มีหน้าที่เป็นผู้กำหนดแนวทาง นโยบายการปฏิบัติต่าง ๆ และส่งเสริมสนับสนุนให้สามารถจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนด แต่ครูผู้สอนมีหน้าที่ในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลทำให้ครูผู้สอนต้องพบปัญหาและอุปสรรคในทางปฏิบัติโดยตรงมากกว่า ส่วนผู้บริหารก็มักพบปัญหาในเชิงบริหาร ดังนั้นจึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีมุมมองและวิธีคิดที่อาจแตกต่างกัน รวมถึงอายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ วุฒิภาวะทางอารมณ์และจิตใจ และแนวคิดในการช่วยเหลือสังคม ผลการวิจัยสอดคล้องกับจำรูญ บุรณกุล, และคนอื่น ๆ (2547, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ทรรศนะของข้าราชการครูเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร พบว่า การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบทรรศนะของข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกัน โดยภาพรวมผู้บริหารกับครูผู้สอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่ไม่สอดคล้องกับธีระพงษ์ บุษบงก์ (2545, หน้า 72) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการ

ประณตศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่า การตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนระหว่าง ผู้บริหารเพศชาย และผู้บริหารเพศหญิงไม่แตกต่างกัน และแก้ปัญหาการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนเพศชาย และผู้บริหารเพศหญิงไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้สุวรรณ ทองคำ (2545, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า วิทยุฉิม คุณวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การบริหารและขนาดของโรงเรียนที่มีผู้บริหารโรงเรียนดำรงตำแหน่งอยู่กับสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และที่ระดับ .01 และกฤษณา คงรัตน์, และคนอื่น ๆ (2547, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเขตการศึกษา 7 พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามวุฒิการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของเกียรติศักดิ์ ศรีสมพงษ์ (2548, บทคัดย่อ) เรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี สรุปว่าประสบการณ์ในการบริหารแตกต่างกัน มีสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักคุณธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และวัชรพงษ์ ตลอดพงษ์ (2548, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาและวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษาดังกัน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษา พบว่าขนาดของสถานศึกษาที่ต่างกันมีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าการบริหารงานของสถานศึกษาในขนาดที่ต่างกันมีการจัดระเบียบแบบแผน โครงสร้างที่แตกต่างกัน ถึงแม้ว่าการจัดโครงสร้างหรือขอบข่ายการบริหารของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะกำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่ด้วยความพร้อมที่แตกต่างกันทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร และทรัพยากรอื่น ๆ จะเป็นตัวแปรที่สำคัญต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษาต่างขนาดกันมีการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน ขนาดของสถานศึกษามีความสำคัญต่อการบริหารงาน เพราะขนาดของสถานศึกษาเป็นตัวกำหนดจำนวนนักเรียนและจำนวนบุคลากรภายในสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้โครงสร้างและปริมาณงานของสถานศึกษาต่างกัน สถานศึกษาขนาดใหญ่มีโครงสร้างซับซ้อนกว่าสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งโครงสร้างและปริมาณงานที่ต่างกันนี้จะมีผลต่อการดำเนินงานต่างกันไป ทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้คุณภาพของสถานศึกษาแตกต่างกันไป ดังที่นฤมล มุลา (2542, หน้า 27) ได้กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความยุ่งยากซับซ้อน เพราะมีจำนวนนักเรียนและบุคลากรมาก แต่สถานศึกษาขนาดใหญ่มี

ทรัพยากรการบริหารงานมาก มีบุคลากร งบประมาณมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุวรรณ ทองคำ (2545, บทคัดย่อ) เรื่อง สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี พบว่าขนาดของโรงเรียนที่มีผู้บริหารโรงเรียนดำรงตำแหน่งอยู่กับสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับรัชชวัญ ภาคภูมิ (2547, บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 เมื่อเปรียบเทียบกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านหลักความคุ้มค่าและความโปร่งใสมีค่าเฉลี่ยน้อยเป็นสองอันดับสุดท้าย ผู้บริหารควรทบทวนบทบาทของตนและกระตุ้นส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และมุ่งมั่น ตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถให้บรรลุวัตถุประสงค์ และบริหารจัดการโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ให้ผู้มีส่วนร่วมหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมีการประเมินและตรวจสอบการดำเนินงานและผลการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีการดำเนินงานในรูปคณะกรรมการเพื่อความไว้วางใจของชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหน่วยงานต้นสังกัดควรรหาแนวทางหรือรูปแบบในการส่งเสริม สนับสนุนผู้บริหารให้เกิดความรู้จักชะในการบริหารงานตามหลักความคุ้มค่า โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านหลักนิติธรรม รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ารายการอื่น คือ การกำกับ ดูแล และส่งเสริมให้บุคลากรประพฤติ ปฏิบัติตนตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด สถานศึกษาจึงควรให้ความรู้ กำหนดแนวทางการปฏิบัติในสถานศึกษา ตลอดจนระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน มีการพัฒนาระบบสารสนเทศของสถานศึกษาด้านกฎหมายให้ทันสมัยและกำกับติดตามการปฏิบัติงานโดยเฉพาะด้านพัสดุ การเงินและบัญชี รวมถึงด้านบุคลากร ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ

1.3 จากผลการวิจัยที่พบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านหลักคุณธรรม รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ารายการอื่น คือ รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรและผู้ร่วมงานด้วยความเป็นธรรมและมีใจเป็นกลาง ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนแสดงความคิดเห็นและควรรับฟังเหตุผลของผู้ร่วมงาน ส่งเสริมสนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน จัดกระบวนการส่งเสริมให้รางวัลเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ

1.4 จากผลการวิจัยที่พบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านหลักความโปร่งใส รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ารายการอื่น คือ การเผยแพร่ สื่อสาร และทำความเข้าใจในวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของหน่วยงานให้แก่ บุคลากรในหน่วยงาน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และด้านหลักการมีส่วนร่วม รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ารายการอื่น คือ เปิดโอกาสและส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้บริหารควรบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ในสถานศึกษาในรูปคณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทนจากชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อความเข้าใจตรงกันในการวางแผนการทำงาน การกำหนดเป้าหมาย ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานต่าง ๆ ในสถานศึกษา นอกจากนี้ยังเป็นส่วนช่วยในการเผยแพร่ข่าวสารการดำเนินงานของสถานศึกษาไปในตัวทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเข้าใจและใกล้ชิดกับสถานศึกษา

1.5 จากผลการวิจัยที่พบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านหลักความรับผิดชอบ รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ารายการอื่น คือ มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดระบบนิเทศภายใน จัดทำปฏิทินการติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคลากร และดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา รวมถึงการนิเทศ กำกับ ติดตามโดยหน่วยงานต้นสังกัด

1.6 จากผลการวิจัยที่พบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านหลักความคุ้มค่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ารายการอื่น คือการวางแผนและสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุและอุปกรณ์ของบุคลากร เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารควรวางระบบการตรวจสอบพัสดุประจำปี มีการสำรวจความต้องการใช้วัสดุและอุปกรณ์ของบุคลากร และจัดทำเป็นสารสนเทศในภาพรวมของสถานศึกษาเพื่อลดความซ้ำซ้อน ฟุ่มเฟือย และสนองตอบความต้องการจำเป็นของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่มีบริบทต่างกัน เช่น ขนาด ช่วงชั้นที่เปิดสอน

2.2 ควรศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับหลักธรรมาภิบาลเพื่อเป็นแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานในสถานศึกษา

2.3 ควรศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละองค์ประกอบทั้ง 6 หลัก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี